

Grosz'un Yüzü

Mahmut Genç

Stephen Grosz'un yüzünü merak edip Google'da arattığımızda, Yapı Kredi Yayınları'nın sergilediği bir fotoğrafı bulabiliyorsunuz. PR Collective'deki hafif yan bakışlı karizmatik olan fotoğrafı değil, "The Gloss Magazine"deki gizemli adam fotoğrafı da değil; bunlar Grosz değil. "The Times"daki belki biraz andırıyor ama YKY'deki, işte o gerçek Grosz.

Körpe gibi değil mi biraz? Yani elbette biliyorum, 1952 doğumlu, dünya kadar tecrübesi olan bir psikanalist için bunu rahatlıkla söyleyemezsiniz. Ama iyice bakın, rica ediyorum.

Çocukluğundan ve ilk gençliğinden kalma, beklemiş bir suratın aldığı o körpeli halini bulma imkânını göreceksiniz, henüz yıpranmamış, aç ve meraklı o körpeliği. İtaatkâr bir körpe değil, teslim olmuş bir körpe – ki zaten metnin önsözü de bunu tarif ediyor. Körpe derken zihnimde şu karşılık canlanıyor, sözlükten alıntıyla: "Henüz yıpranmamış, yeni yetişmiş, henüz bozulmamış, genç."

Ben de buna "az öncelik" diye daha şiirsel bir ifade eklemek isterim. Olan her şey ve olacak olan her şey az önce olmuş suratlı. Bir yandan sanırım diri bir şeyi de duyumsuyorum tüm bunları anlatırken.

Psikanalizle yakından ilgileniyor, bu alanda pratik yapmak ve kendime bir yol açmak için büyük emek harcıyorum. Böylelikle –doğal olarak– tanış olduğum analistleri ve analiz pratiklerini Grosz'un pratiği ile kıyasladım. Grosz metnin en kişisel kısmında, "zaten sahip olunana duyulan arzunun mutluluğun tanımı" olduğunu söylüyor. Yani eskimeyen fakat zamanlanan ve bir şekilde tazeliğini, körpeliğini koruyan bir şeyden bahsediyor. Kıyas bana Grosz'un içtenliğini gösterdi en çok.

Burada elbette psikanalitik etik çerçevesinde bir değerlendirme yapmayı çok isterdim, Grosz'un mesleğin ilk yıllarındaki karşı-aktarımlarını tespit etmek, metni ziyan etmek isterdim. Bunun yerine onun körpe kayboluşlarını aktarmayı seçeceğim. Meslektaşları Cora ve Susan'ın geriliminden sonra Grosz'un ikisini de haklı bulan bir arada kalmışlık sahnesi var. Toplumsal etiği mi takip edecekti yoksa Cora'yı müstakil olarak değerlendirip arzusuna yer mi açacaktı? Grosz bu çıkmazda, tıpkı küçük bir çocuk gibi elimde ne var dercesine notlarına ve zihnine giderek "Tüm bunlar ne için?" sorusunu soruyor. Psikanaliz, ama ne

için? Tam olarak neyi amaçlıyoruz? Bu sahne bana, ebeveynlerinin kavgasında ikisine de hak veren ama uzlaşma arayan çocuk sahnesini anımsattı.

Belki de bu yüzden Grosz'un pratiğinde o körpeliği yalnızca bir özellik olarak değil, bir yöntem olarak da düşünmek mümkün geliyor bana. Körpelik burada bilgisizlik gibi de duyulabilir, buna önlem almak isterim, bu daha çok bilmekle kurulan ilişki, anlamı erkenden kapatmama, karşısındakini bir sonuca doğru zorlamama hali. Analistin kendi içindeki arzusuyla müzakeresi, belki de analizanın anlatısına gerçekten yer açabilmesinin koşulu oluyor. Grosz'un o sahnedeki duraksaması, notlarına dönmesi ve "Ne için?" diye sorması mesleki bir zafiyet gibi durabilir, buna da önlem almak isterim. Bana kalırsa divanda yatsanız da divana yatıran olsanız da "Peki ama ne için?" sorusu sadık bir misafir gibi peyderpey size uğrar.

Bu da bana psikanalitik çalışmanın en canlı yerinin tam burası olduğunu düşündürüyor: Kesinlikten önceki o kısa an. Henüz karar verilmemiş, henüz adlandırılmamış olanın titreştiği yer. Belki de körpelik dediğimiz şey tam olarak bu, analistin kendi içindeki o titreşimi öldürmemesi, onu taşıyabilmesi. Ya, nereden nereye.